

Миљан ГОГИЋ*

БИБЛИОГРАФИЈА РАДОВА О ПРВОМ СВЈЕТСКОМ
РАТУ ОБЈАВЉЕНИХ У ЧАСОПИСУ ЗАПИСИ /
ИСТОРИЈСКИ ЗАПИСИ

ABSTRACT: *In this work there is a list of works concerning the First World War, published in magazine Records/ Historical records*

KEY WORDS: *The First World War, Records, Historical records, Montenegro*

Први свјетски рат и догађаји који су са њим у блиској вези били су тема већег броја научних радова објављених у *Записима*, односно *Историјским записима*. Аутори који су се бавили овим периодом приступали су му са различитих аспеката. Осим доминантно политичких тема, бавили су се најчешће војном, друштвеном и другом тематиком. У зависности од основне концепције радова, неки аутори су у средиште стављали тематику из овог периода, док је код појединих аутора она представљена на маргини основне приче. Прегледом броја и назива радова о овој теми и поређењем са радовима о другим великим историјским темама, јасно је да Први свјетски рат није много био заступљен на страницама Записа / Историјских записа. Борба за стварање црногорске државе у XVIII и XIX вијеку, Други свјетски рат и револуција, изградња социјализма, у знатно већој мјери биле су обрађиване у часопису. Један од разлога за то је и осјетљивост појединих аспеката наведене теме, нарочито оних који се односе на нестанак црногорске државности 1918. године.

Највећи број радова у часопису на тему Првог светског рата бавио се проблематиком која се тиче Црне Горе, док се мањи број одно-

* Аутор је виши истраживач у Историјском институту Црне Горе и докторанд на Филозофском факултету у Београду.

сио на шири географски простор. Грађа на основу које су писани радови различите је провенијенције. Доминира она из домаћих архива, али је присутна и она која се налази у иностраним архивима.

Радове о овој теми објављивао је већи број научника, а међу њима се истиче Новица Ракочевић. Овдје треба поменути монографију наведеног аутора под називом *Црна Гора у Првом свјетском рату*, у којој је обрађен положај Црне Горе у овој епохи.¹ Такође, мора се нагласити да је овој теми у Историјском институту Црне Горе придаван велики значај, што потврђује и одржавање округлог стола под називом *Црна Гора у Првом свјетском рату*, гдје је презентован већи број радова на ову тему.²

У часопису је објављен и већи број научних приказа и прегледних чланака дјела која су се односила на Први свјетски рат и са њим повезаним догађајима.

- Јован Јовановић, *Суђење Виљему II као кривцу за Први свјетски рат*, Записи. Год I, књ. I, 4 (1927), 226-230.

- Јован Јовановић, *Одговорност за рат*, Записи, год. IV, књ. VII, 2 (1930), 97-99.

- Саво П. Вулетић, *Демисија црногорске владе у децембру 1915*. Записи, Год. IX, XV, 4(1936), 210-215.

- Ристо Ј. Драгићевић, *Једна срачуната депеша пуковника Пешића*, Записи, Год. XI, књ. XX, 6 (1938), 379-380.

- Душан Вуксан, *Један детаљ с краја 1915. године*, Записи, Год. XIII, књ. XXIII, 1 (1940), 28-31.

- Ристо Ј. Драгићевић, *Ловћенски одред у првом свјетском рату*, ИЗ, Год III, књ. VI, 10 (1950), 394-413.

- Велимир Терзић, *Улога црногорске војске у првом свјетском рату*, ИЗ, Год. VI, књ. IX, 1(1953), 47-61.

- Игњатије Злоковић, *Из морнарске побуне у Боки Которској*, ИЗ, Год. VI, књ. IX, 1 (1953), 153-160.

- Динко Форетић, *Неколико докумената о побуни морнара у Боки Которској 1918*, ИЗ, Год. VII, књ. X, 2 (1954), 364-381.

- Игњатије Злоковић, *Потапање аустријске ратне крстарице „Зента“*, ИЗ, Год VIII, књ. XI, 1-2 (1955), 390-396.

- Милан Р. Поповић, *Улога херцеговачких добровољаца у првом свјетском рату у Црној Гори*, ИЗ, Год. X, књ. XIII, 1-2 (1957), 325-328.

- Ристо Ковијанић, *Црногорци сахрањени у Мађмеђеру (1916-18)*, ИЗ, Год. XI, књ. XVI, 1-2 (1958), 380-392.

¹ Н. Ракочевић, *Црна Гора у Првом свјетском рату 1914-1918*, Цетиње 1965, Подгорица 1997².

² *Црна Гора у Првом свјетском рату*, Зборник радова са Округлог стола Историјског института, Подгорица 1998.

- Хамдија Капичић, *Прилог историји морнарске побуне у Боки Которској фебруара 1918. године*, ИЗ, Год. XII, књ. XV, 1 (1959), 31-51.
- Димо Вујовић, *Ослобођење Скадра 1918. године и стање на црногорско-албанској граници*, ИЗ, Год. XIII, књ. XVII, 1 (1960), 93-128.
- Новица Ракочевић, *Прилози историји аустроугарске окупације Црне Горе*, ИЗ, Год. XII, књ. XVII, 3(1960), 611-641.
- Димо Вујовић, *Рад српске владе у емиграцији на уједињењу Црне Горе и Србије*, ИЗ, Год. XII, књ. XVII, 4 (1960), 681-703.
- Ђоко Д. Пејовић, *Зашто су Његошеви посмртни остаци пренесени с Ловћена на Цетиње 1916 године*, ИЗ, Год. XVI, књ. XX, 3 (1963), 498-501.
- Велимир Терзић, *Напад Аустро-Угарске на Србију и Црну Гору 1914. године*, ИЗ, Год. XVII, књ. XXI 3 (1964), 397-401.
- Урош Костић, *Операције црногорске војске 1914*, ИЗ, Год. XVII, књ. XXI, 3 (1964), 403-408.
- Митар Ђуришић, *Сремска операција српске војске 1914 године*, ИЗ, Год. XVII, књ. XXI, 3 (1964), 459-477.
- Јосип Беровић, *Неке полицијске мјере аустроугарских власти у Боки Которској за вријеме првог свјетског рата*, ИЗ, Год. XVII, књ. XXI, 3 (1964), 551-572.
- Новица Ракочевић, *Ловћенски одред у првом свјетском рату 1914-1916*, ИЗ, Год. XIX, књ. XXIII, 2 (1966), 253-319.
- Јосип Беровић, *Патње народа у Боки Которској за вријеме првог свјетског рата*, ИЗ, Год. XIX, књ. XXIII, 3 (1966), 522-541.
- Јуриј А. Писарев, *Неки аспекти односа Русије и са Црном Гором и Србијом почетком првог свјетског рата*, ИЗ, Год. XX, књ. XXIV, 2 (1967), 229-253.
- Бернард Стули, *Устанак морнара у Боки Которској 1-3. фебруара 1918*, ИЗ, Год. XXI, књ. XXV, 1 (1968), 1-5.
- Јован Бојовић, *Једно сјећање на устанак морнара у Боки Которској 1918*, ИЗ, Год. XXI, књ. XXV, 1 (1968), 143-150.
- Милош Милошевић, *Илегално достављање поште морнара затворених због учествовања у устанку 1918. године*, ИЗ, Год. XXI, књ. XXV, 1 (1968), 151-154.
- Ниша Миловановић, *Сјећање на истрајк интернираних Црногораца-подршку побуњеним морнарима у Боки Которској 1. фебруара 1918 године*, ИЗ, Год. XXI, књ. XXV, 1 (1968), 155-156.
- Новица Ракочевић, *Борбе Херцеговачког одреда црногорске војске у јануару 1916. године*, ИЗ, Год. XXI, књ. XXV, 2 (1968), 223-250.
- Богумил Храбак, *Југословенско питање на седницама аустроугарског Министарског савета 1914-1918*, ИЗ, Год. XXII, књ. XXVI, 4 (1969), 553-583.

- Новица Ракочевећ, *Политичка активност књаза Мирка Петровића у току аустроугарске окупације Црне Горе*, ИЗ, Год. XXIII, књ. XXVII, 3-4 (1970), 251-271.

- Јуриј А. Писарјев, *Прилог изучавању политике великих сила према црногорском питању (1916-1918)*. С руског превео Радоман Јовановић, ИЗ, Год. XXIII, књ. XXVII, 3-4 (1970), 337-346.

- Љубо Полексић, *Последњи дани Ускочког батаљона јануара 1916. године*, ИЗ, Год. XXV, књ. XXX, 3-4 (1972), 493-500.

- Новица Ракочевећ, *Нека новија издања о првом свјетском рату*, ИЗ, Год. XXV, књ. XXX, 3-4 (1972), 553-555.

- Новица Ракочевећ, *Неки подаци о стању у српској војсци у Црној Гори крајем 1915. године*, ИЗ, Год. XXVI, књ. XXX, 1-2 (1973), 131-141.

- Јуриј А. Писарев, *Сарајево, јулска криза 1914. и руска дипломатија*. С руског превео Радоман Јовановић, ИЗ, Год. XXVII, књ. XXXI, 3-4 (1974), 347-362.

- Јован Р. Бојовић, *Забљешка игумана Леонтија Никовића о повлачењу из Црне Горе 1916. године*, . ИЗ, Год. XXXI, књ. XXXVI, 4 (1978), 91-102.

- Едоардо Векјо, *Комерцијални проблеми и перспективе Италије и Јужних Словена у току првог свјетског рата*. ИЗ, Год. XXXVI (LVI), 1-2 (1983), 53-68

- Радоје Пајовић, *Научни скуп Југословенских и италијанских историчара о првом свјетском рату*, ИЗ, Год. XXXVI (LVI), 1-2 (1983), 202-203.

- Жарко Шћепановић, *Бјелопољска бригада црногорске војске у I свјетском рату*, ИЗ, Год. LX, бр. 2-3 (1987), 5-32.

- Јован Р. Бојовић, *Неколико сјећања на учешће у Првом свјетском рату и Октобарској револуцији*, ИЗ, Год. LX, бр. 2-3 (1987), 157-182.

- Богумил Храбак, *Југословени у Швајцарској 1915-1918*, ИЗ, Год. LXI, бр 3-4 (1988), 11-127.

- Новица Ракочевећ, *Опредјељивање Црногораца за уједињење у току рата 1914-1918. године*, ИЗ, Год. LXI, бр. 3-4 (1988), 129-161.

- Драгољуб Живојиновић, *Краљ Никола и територијално проширење Црне Горе 1914-1920. године*, ИЗ, Год. LXI, бр 3-4 (1988), 163-177.

- Димитрије Димо Вујовић, *Захтјеви краља Николе да се врати у Црну Гору и ставови савезника у вези са тим уочи подгоричке скупштинe 1918*. ИЗ, Год. LXI, бр 3-4 (1988), 179-196.

- Гавро Перазиић, *Међународноправна основа мандата савезничких оружаних снага на територији Црне Горе 1918-1919. године*, ИЗ, Год. LXI, бр. 3-4 (1988), 197-209.

- Новица Ракочевић, *Бјекство 17 Црногораца из окупиране Црне Горе 1917. године*, ИЗ, Год. LXI, бр 3-4 (1988), 211-213.
- Смиља Аврамов, Гавро Перазић, *Нестанак црногорске државе у Првом свјетском рату*, Београд 1986, ИЗ, Год. LXII, бр 1-2 (1989), 155-160. Округли сто о књизи Гавра Перазића.
- Милан Булајић, Гавро Перазић, *Нестанак црногорске државе у Првом свјетском рату: осврт са становишта међународног права и црногорско-америчких дипломатских односа 1917-1921*, ИЗ, Год. LXII, бр 1-2 (1989), 161-198.
- Гавро Перазић, Одговор др-у Милану Булајићу на „Осврт са становишта међународног права и црногорско-америчких дипломатских односа 1917-1921 (на књигу Г. Перазића *Нестанак црногорске државе у Првом свјетском рату*)”, ИЗ, Год. LXII, бр. 1-2 (1989), 199-206.
- Новица Ракочевић, *Осамдесетогодишњица Првог свјетског рата*, ИЗ, Год. LXVII, бр. 1-2 (1994), 39-60.
- Чедомир Попов, *Европска ратишта у вријеме Мојковачке битке 1916*, ИЗ, Год. LXIX, бр. 1 (1996), 69-76.
- Михаило Војводић, *Велике силе и Црна Гора у Првом светском рату* (Поводом књиге проф. др Драгољуба Живојиновића, „Невољни савезници 1914-1918“, Београд 2000), ИЗ, Год. LXXIV, бр 1-2 (2001), 239-245.

Miljan GOGIĆ

BIBLIOGRAPHY OF THE FIRST WORLD WAR WORKS PUBLISHED IN MAGAZINE RECORDS/ HISTORICAL RECORDS

Summary

Being a significant scientific topic, the First World War was presented in numerous works on Records/ Historical records pages. Most of those works referred to Montenegro's participation in the war. Also, there were some works concerning events from the neighbourhood. The authors (local and foreign) who wrote about it, dealt with the political events in the first place, but there were some works focused on social and economy topics.